

S Jaroslavem Duškem za delfíny

Jaroslav Dušek s vnukem Tomášem a fyzioterapeutkou Veronikou Broukovou na přídí AIDY

V rybářské osadě Nerezine na malebném ostrově Lošinj, který je součástí Kvarnerských ostrovů v Jaderském moři, se nachází apartmánový komplex Dolac Ládi Kreinera. V Nerezine žije 300 stálých obyvatel a i v sezóně si udržuje svoji klidnou atmosféru.

Leží na úpatí 588 m vysokého hřebenu, zvaného Osorčica, s nádhernými značenými stezkami pro pěší turistiku.

Okolo Nerezine rostou háje středomořských borovic. Moře v této oblasti se vyznačuje čistotou a průzračností, tolik ty-

pickou pro chorvatské pobřeží. Pláže jsou nejčastěji oblázkové a najdete zde i první rezervaci delfínů ve Středomoří. Jaroslav Dušek strávil v Nerezine celkem tři týdny. Vždy s partou přátel a rodinami. Na lodi pluli po okolních ostrovech a delfíny zde skutečně několikrát potkali.

Delfíni před přídří

Proč zrovna Nerezine a delfíni?

Plavání s delfíny mě již nějakou dobu zajímalo a Valburga Hozáková mi doporučila Nerezine a Ládu Kreinera. Sešli jsme se v Liberci, padli si do noty a vymysleli letní zájezd pro skupinu lidí, kteří se zajímají o delfíny. Jel jsem tam jako předskokan s režisérem Viliamem Poltikovičem už v červnu, abych se podíval, jaké to tam vlastně je. Viliam o mně právě točil film, do kterého jsme chtěli zařadit i setkání s delfíny. Měli jsme veliké štěstí a dvakrát jsme je opravdu potkali. V Nerezine se nám líbilo, všechno bylo v pořádku, takže nic nebránilo, abychom tam v srpnu vyrazili společně.

Jop se má dobře. V redakci jsme tuto čerstvou zprávu z Chorvatska nepochopili. Vy ano?

Jop je delfín, kterého podporují moje vnoučata. V rezervaci lze totiž zařídit příspěvek, za který vám vystaví certifikát, dají fotku vašeho delfína a napíší, jaký je – veselý, hravý, že rád skáče...

A jak se pozná, který z delfínů je ten váš?

Poznají se podle hřbetní ploutve, tak jako my máme otisky prstů, mají delfíni hřbetní ploutev. Náš Jop má menší ploutvičku a je to dobrý skokan. Takže jsem rád, že se Jop má dobře.

S delfíny tedy musíte být velký kamarád, kapitán tvrdí, že jste nepluli vy za delfíny, ale oni za vámi...

To trochu přehání, ale je pravda, že jsme delfíny několikrát viděli.

Museli jste je hledat nebo byli prostě kolem?

Třeba se stalo to, že na Veli Lošinj přijela chorvatská televize a s šéfkou rezervace jezdili celý den po moři a delfíny nepotkali. Jen jednu samici, a to mají zprávy z vysílaček, kde jsou. Ale delfín, když se potopí, uplave kilometr pod vodou, a pokud nechce, nemusí se s vámi potkat. Takže jsou tam, jsou vidět, ale dělají si, co chtějí – někdy se objeví a jindy ne.

Údajně jste si s přáteli vyrobili mořský vláček, který na moři budil velkou pozornost?

Udělali jsme speciální plavidlo, v jehož čele plul gumový člun s malým motorem, a prádelními šňůrami jsme za něj přivázali ještě dva gumové čluny, takže jsme vytvořili takový trojvláček. Dospělí s dětmi pluli takovým tím bublavým způsobem, a když jsme byli asi dva kilometry od přístavu, dostali jsme od Ládi Kreinera zprávu, že tam jsou delfíni. Vypnuli jsme motůrek a delfíni se opravdu objevili, byli zvědaví, co to je za plavidlo, takže se koukli a zase odpluli.

Potápěli jste se s nimi?

Ne, to se tam totiž ani nesmí. Podle chorvatských zákonů nesmíte jít do vody s delfíny. Ochránáři mají obavu z nákazy a chorob,

AIDA, Veli Lošinj, centrum pro výzkum delfínů

že by člověk mohl nakazit delfína. A samozřejmě kdyby všichni z výletních lodí naskákali do moře, došlo by jistě ke spoustě úrazů. Když jsme tam byli v červnu a potkali delfíny poprvé, několik žen z naší výpravy i z vedlejší lodě naskákalo do vody za nimi, ale delfíni rychle odpluli, protože se zrovna blížila bóra, což zřejmě vycítili.

Zažili jste i nějakou tu mořskou bouři?

Bóru jsme zažili dvakrát. Jednou v červnu a jednou v srpnu. V srpnu byla trochu nepříjemná, protože ochladila docela ostře počasí. První část září byla chladnější, ale pak se zase oteplilo. Jinak jsme žádné veliké dobrodružství nezažili. Jezdili jsme na výborné nové lodi, která velmi klidně projížděla i bórou. Při jedné vichřici jsme zachraňovali plachetnici, kterou to odfouklo na mělčinu. Takže nějaký adrenalin tam přece jen byl.

Strávil jste v Nerez na ostrově Lošinj, kde není divadlo, velkou část prázdnin. Proč zrovna ostrov?

Dohromady jsem tam byl tři týdny a vybral jsem si jej právě kvůli delfínům. Překvapilo mě, že jsou divocí delfíni takhle blízko, nevěděl jsem to, a navíc, že mají tak rádi lodě a objevují se u nich. A také jsme v Chorvatsku dlouho nebyli, před lety jsme tam párkrát jeli, pak jsme jezdili na Korsiku, na Sicílii a do Toskánska, takže jsme se sem po dlouhé době vrátili a zjistili

jste, že moře je tu bezkonkurenčně nejkrásnější a nejčistší. Zejména na ostrovech Unija nebo Susak je úplně průzračná voda, všichni jsme z toho byli nadšení. Líbila se

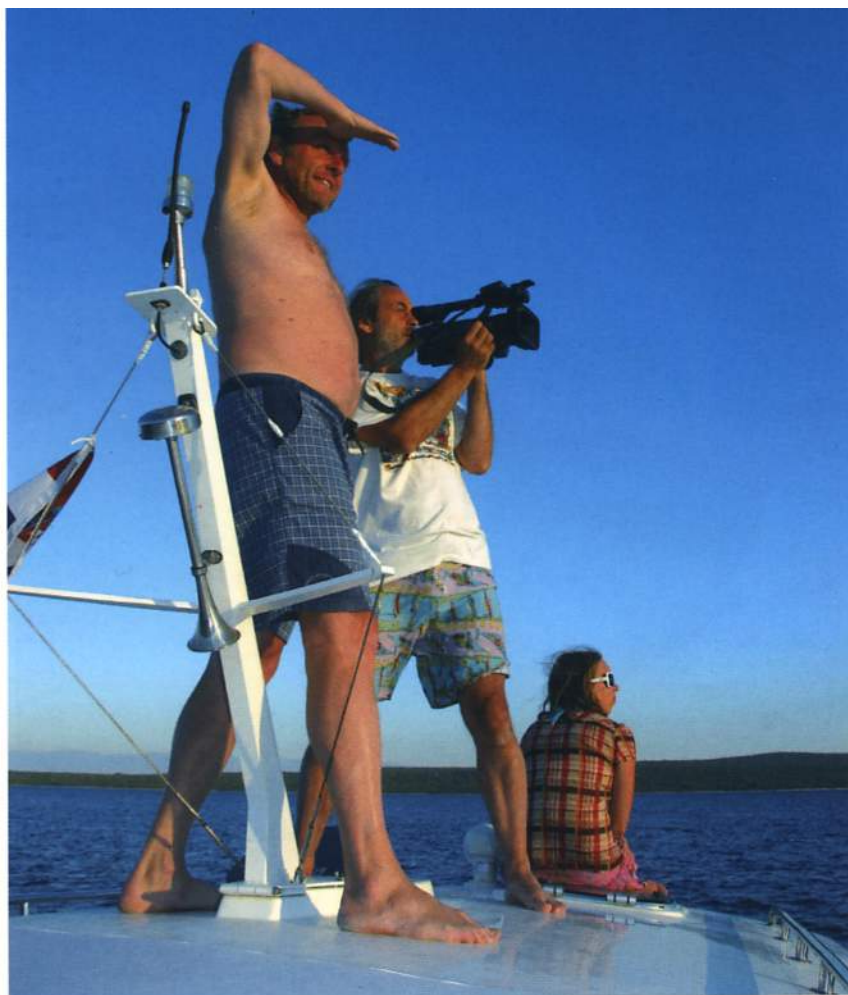
mi tam i určitá ohleduplnost vůči delfínům, kterých tam žije asi 180. Nejezdí se tu tolik na vodních skútrech, lodě plují pomaleji, nesmí honit delfíny a celkově je to takové klidnější. A vůbec atmosféra menšího přístavního městečka mi vyhovuje více než větší turistická centra.

Oslovila vás místní kuchyně?

Místní kuchyni jsme moc neochutnávali, náš režim byl celkem jednoduchý, ráno káva a croissant, pak jsme nakoupili zeleninu a ovoce na pláž, k večeru jsme si buď udělali na grilu čerstvou rybu, nebo jsme si dali rybí polévku či „ligně na žaru“. Ale v porovnání se Sicílií nebo Korsikou chorvatská kuchyně není tolik propracovaná a tradiční.

A co nos? Ostrov Lošinj je proslulý přírodní aromaterapií...

Vonělo to tam rozhodně, bylo to příjemné. Krásný byl výlet z Osoru nahoru na kopec pozorovat západ slunce, kde to skutečně vonělo jako korsická macchie, tam to bylo nádherné. Pelyněk, levandule, šalvěj, rozmarýn... Také krásně voněly piniové háje, v nichž prozpěvovaly cikády. Celý pobyt byl velice příjemný.

Na obzoru delfíni – s kamerou Viliam Poltikovič, Jaroslav Dušek a jeho dcera Agáta

Láďa jede lodí, lodí výletní...

Váš nový film Když kámen promluví pochází i trochu z Nerezine?

No jasně, delfíni tam jsou, ale není snadné je natočit. Musíte docela přesně odhadovat, kde se zrovna vynoří. Překvapilo mě, jak hlasitě vydechnou, když se vynoří, až zafuní. To se mi strašně líbilo. Ten film vznikl asi dva roky díky Viliamu Poltikovičovi velmi nenápadně, neboť jsem dlouho vůbec netušil, že vzniká film o mně. Viliam se vždy jen zeptal, zda by nevadilo, kdyby přijel s kamerou na chození po žhavých uhlících, či na stavbu mého kruhového hliněného domku do Jindřichovic pod Smrkem, nebo někam jinam, kde jsem zrovna byl. Točili jsme na serpentinové skále u Mariánských Lázní, na Sázavě, kde jsem vyrostl, kde mám chatu a kde to mám strašně rád. Jsou tam záběry z chrámu Sv. Víta a z Karlštejna, protože jeden z mých předků byl kanovníkem na Karlštejně a na Vyšehradě a byl strážcem korunovačních klenotů. Byl osobním zpovědníkem Rudolfa II., jmenoval se Pavel Pistorius z Lucka. A již podle názvu dokumentu je jasné, že v něm nechýbí setkání s kameny.

Prý na vás mluví...

Ano, kameny mluví.

Mluvily nějaké i na Lošinci?

Určitě, když mluví všude, proč by nemluvily i tam. Vše si zapisuju do deníku, protože si to přesně nepamatuju. I třeba na Islandu, v Mexiku nebo v Peru. A říkají úžasné věci. Většinou jsou to věci, kterým přesně nerozumím, nebo je neznám, takže mě překvapují a nutí mě přemýšlet. Například v Mexiku je jeden kámen pod pyramidou Měsíce a ten mi říkal něco o bodu v těle, kde vzniká život. Já tomu vůbec nerozuměl. A potom nám nějaký místní indián vysvětlil, že je to kámen, kde lidi žádají o plodnost.

Jakou řečí kameny mluví?

No česky nebo předestírají obrazy. Každý to má jinak. Ale já většinou slyším normální věty. Někdy mluví stručně, někdy postupně, že řekne jednu větu, vy o ní

přemýšlíte a teprve později vám řekne další... Už staré civilizace ukládaly vědní do kamenů a my to vlastně děláme dodnes. Vždyť křemík je také kámen. A stejně jako CD potřebuje přehrávač, tak my v sobě musíme najít přehrávače, abychom získali informace z kamenů. O kamenech existuje mnoho příběhů a mýtů, dokonce některé tvrdí, že lidstvo vzniklo z kamenů.

A kde můžeme film Když kámen promluví vidět?

Promítají ho různá klubová kina a je možné si jej zakoupit na DVD na www.maitrea.cz.

Děkuji za rozhovor.

Připravila Eva Skořepová
Foto Ladislav Kreiner
www.kreiner-diver.cz

Jaroslav Dušek

je improvizátor, herec a režisér, moderátor, libretista a scénárista. Po gymnáziu učil autorské herectví a jevištní improvizaci na Lidové konzervatoři, dva roky byl asistentem Ivana Vyskočila, který ho svým pojetím autorského divadla výrazně ovlivnil. Po roce 1989 působil na Konzervatoři J. Ježka. Učil na FAMU, JAMU a DAMU. Jeho stěžejním projektem už léta zůstává divadlo Vizita, založené společně s Janem Bornou v roce 1981. Hrál například ve filmech Pelíšky, Musíme si pomáhat, Pupendo, Kouř, Vrat se do hrobu, Želary, Šílení... Na března příštího roku se připravuje premiéra filmu Václava Havla Odcházení, v němž Jaroslav Dušek také hraje. Tříkrát po sobě, v letech 2000–2002, moderoval slavnostní ceremoniál Českého lva. Napsal libreta k operám Opera La Serra (1994) a Nagano (Národní divadlo, Cena Alfréda Radoka – česká hra roku 2004), pro televizi připravil pořad Taxi, prosím s Janem Krausem a namluvil dětský animovaný seriál O Kanafáskovi. V roce 2003 hrál ve slavné one man show Roba Beckera Caveman v klubu Lávka. Na stejné scéně nyní vystupuje v Ruizových Čtyřech dohodách. Režiroval v Dejvicském divadle a v Divadle v Řeznické (Král Ubu). Věnuje se rovněž divadelní spolupráci s neslyšícími. Inscenace Racek a U výčepu se v mluvené češtině i ve znakovém jazyce hrají v pražském Divadle Kampa.